

NÁZOR GENERÁLNÍHO ADVOKÁTA

JÁNA MAZÁKA

přednesený dne 28. října 2009¹

1. Rozhodnutím ze dne 24. června 2009² (dále jen „rozhodnutí Soudního dvora ze dne 24. června 2009“) Soudní dvůr rozhodl, že je třeba provést přezkum rozsudku Soudu prvního stupně Evropských společenství (dále jen „Soud“) ze dne 6. května 2009, M v. EMEA³ (dále jen „rozsudek Soudu ze dne 6. května 2009“). Podle tohoto rozhodnutí se přezkum bude týkat otázky, zda rozsudek Soudu ze dne 6. května 2009 narušuje jednotu nebo soulad práva Společenství tím, že uvedený Soud, jakožto soud rozhodující o kasačním opravném prostředku, vyložil pojem „věc, ve které soudní řízení dovoluje rozhodnout“ ve smyslu článku 61 statutu Soudního dvora a čl. 13 odst. 1 přílohy uvedeného statutu tak, že mu to umožnilo rozhodnout, že věc sám projedná a rozhodne ve věci samé bez ohledu na skutečnost, že kasační opravný prostředek, který mu byl předložen, se týkal přezkumu toho, jak bylo v řízení v prvním stupni zacházeno s námitkou nepřipustnosti, a že o aspektu sporu, který byl předmětem tohoto rozhodnutí o projednání, neproběhla před tímto soudem ani před Soudem pro veřejnou službu Evropské unie, jakožto soudem rozhodujícím v prvním stupni, jakákoliv kontradiktorní diskuze.

2. Vzhledem k tomu, že se v projednávaném případě jedná o první použití možnosti přezkumu rozhodnutí Soudu rozhodujícího ve druhém stupni Soudním dvorem⁴, zdá se mi nezbytné stručně objasnit některé základní aspekty takového řízení.

3. Podle čl. 220 prvního pododstavce ES Soudní dvůr zajišťuje v rámci svých pravomocí dodržování práva při výkladu a provádění Smlouvy. Dle mého názoru představuje možnost přezkumu rozhodnutí Soudu vydaného v řízení o kasačním opravném prostředku jeden ze způsobů, umožňujících Soudnímu dvoru plnit tuto úlohu.

4. Je třeba nicméně zdůraznit, že se jedná o výjimečný prostředek a současně o poslední možný. Vyplývá to zprv z obecné koncepce organizace soudního systému Společenství, zadruhé z podmínek přípustnosti přezkumu, které jsou posuzovány zvláštním senátem zřízeným článkem 123b jednacího řádu Soudního dvora před zahájením přezkumu-

1 — Původní jazyk: francouzština.

2 — C-197/09 RX, Sb. rozh. s. I-12033.

3 — T-12/08 P, dosud nezveřejněno ve Sb. VS.

4 — Tato možnost je stanovena v čl. 225 odst. 2 druhém pododstavci ES a v člancích 62, 62a a 62b statutu Soudního dvora.

ného řízení, a konečně z výsledku přezkumu, který bude, po rozhodnutí o přípustnosti, sestávat z určení, zda rozhodnutí Soudu narušuje jednotu nebo soulad práva Společenství, či nikoliv.

5. Jediným předmětem přezkumného řízení je ochrana jednoty a souladu práva Společenství, které mohou být ohroženy nesprávným rozhodnutím Soudu vydaným v řízení o kasačním opravném prostředku⁵. Z toho plyne, že cílem uvedeného řízení není ochrana zájmů konkrétních účastníků konkrétního řízení, ale ochrana práva Společenství.

6. V důsledku toho je cílem přezkumného řízení náprava nikoliv nesprávných rozhodnutí Soudu vydaných v řízeních o kasačním opravném prostředku obecně, ale pouze takových nesprávných rozhodnutí Soudu vydaných v řízeních o kasačním opravném prostředku, která narušují jednotu nebo soulad práva Společenství. Dle mého úsudku by nesprávné rozhodnutí mohlo mít takový účinek pouze tehdy, pokud by bylo v rozporu s některou z obecných zásad práva Společenství, které se dle judikatury Soudního dvora z poslední doby nacházejí na úrovni ústavních norem⁶ a jejichž dodržování zajišťuje jednotu a soulad práva Společenství.

5 — „Nesprávným rozhodnutím“ je třeba rozumět rozhodnutí, které je nesprávné z hlediska hmotného práva, nebo rozhodnutí, které je z hlediska hmotného práva správné, ale které vyplývá z nesprávného použití procesních pravidel.

6 — Viz rozsudek ze dne 15. října 2009, Audiolux a další (C-101/08, Sb. rozh. s. I-9823, bod 63).

7. V souladu s tím, co bylo uvedeno výše, nejprve stručně připomenu skutečnosti předcházející přezkumnému řízení. Dále posoudím, zda je rozsudek Soudu ze dne 6. května 2009 stížen vadou, a konečně bylo-li by tomu tak, budu se zabývat otázkou, zda rozsudek Soudu ze dne 6. května 2009 narušuje jednotu nebo soulad práva Společenství.

Skutečnosti předcházející přezkumnému řízení

8. M se u Soudu pro veřejnou službu domáhal, aby bylo zrušeno rozhodnutí Evropské agentury pro léčivé přípravky (dále jen „EMA“) ze dne 25. října 2006, kterým byla zamítnuta jeho žádost směřující ke svolání výboru pro otázky invalidity, jakož i rozhodnutí ze dne 31. ledna 2007, kterým EMA zamítla jeho návrh na náhradu škody, a aby bylo EMA uloženo zaplatit mu 100 000 eur jako náhradu škody za nesprávný služební postup.

9. Usnesením ze dne 19. října 2007⁷ (dále jen „usnesení Soudu pro veřejnou službu ze dne 19. října 2007“) Soud pro veřejnou službu na základě námitky nepřípustnosti ve smyslu

7 — F-23/07, dosud nezveřejněno ve Sb. VS.

čl. 114 odst. 1 jednacího řádu Soudu⁸ uvedenou žalobu odmítl jako nepřijatelnou, aniž by se projednávala věc sama.

v rozsahu, v němž zamítá žádost ze dne 8. srpna 2006 o předložení případu výboru pro otázky invalidity, a uložil EMEA zaplatit žalobci náhradu škody ve výši 3 000 eur.

10. M proti uvedenému usnesení podal kasační opravný prostředek, ve kterém Soud žádal o jeho zrušení a zrušení rozhodnutí EMEA ze dne 25. října 2006 v rozsahu, ve kterém zamítá jeho žádost ze dne 8. srpna 2006 směřující ke svolání výboru pro otázky invalidity, jakož i rozhodnutí EMEA zamítající žalobcem podaný návrh na náhradu utrpěné újmy.

11. Soud vyhověl odůvodněnému návrhu M na základě článku 146 jednacího řádu Soudu a zahájil ústní část řízení.

12. Rozsudkem ze dne 6. května 2009 Soud zrušil usnesení Soudu pro veřejnou službu ze dne 19. října 2007 a současně s odkazem na čl. 13 odst. 1 přílohy statutu Soudního dvora vydal sám rozhodnutí ve sporu, a sice zrušil rozhodnutí EMEA ze dne 25. října 2006

13. Na základě návrhu na přezkum rozsudku Soudu ze dne 6. května 2009 učiněného prvním generálním advokátem Soudní dvůr rozhodnutím ze dne 24. června 2009 rozhodl, že je třeba uskutečnit přezkum uvedeného rozsudku, týkající se otázky, zda rozsudek Soudu narušuje jednotu nebo soulad práva Společenství tím, že uvedený Soud, jakožto soud rozhodující o kasačním opravném prostředku, vyložil pojem „věc, ve které soudní řízení dovoluje rozhodnout“ ve smyslu článku 61 statutu Soudního dvora a čl. 13 odst. 1 přílohy uvedeného statutu tak, že mu to umožnilo rozhodnout, že věc sám projedná a rozhodne ve věci samé bez ohledu na skutečnost, že kasační opravný prostředek, který mu byl předložen, se týkal přezkumu toho, jak bylo v řízení v prvním stupni zacházeno s námitkou nepřijatelnosti, a že o aspektu sporu, který byl předmětem tohoto rozhodnutí o projednání, neproběhla před tímto soudem ani před Soudem pro veřejnou službu Evropské unie, jakožto soudem rozhodujícím v prvním stupni, jakákoliv kontradiktorní diskuze. Soudní dvůr vyzval zúčastněné uvedené v článku 23 statutu Soudního dvora a účastníky řízení před Soudem, aby předložili svá vyjádření k uvedené otázce.

8 – Jednací řád Soudu pro veřejnou službu vstoupil v platnost teprve dne 1. listopadu 2007 – do té doby byl podle čl. 3 odst. 4 rozhodnutí Rady 2004/752/ES, Euratom ze dne 2. listopadu 2004 o zřízení Soudu pro veřejnou službu Evropské unie na Soud pro veřejnou službu použitelný jednací řád Soudu prvního stupně.

14. Písemná vyjádření předložili M, EMEA, italská a polská vláda, Evropský parlament, Rada Evropské unie, jakož i Komise Evropských společenství.

K případné vadě rozsudku Soudu ze dne 6. května 2009

15. Z rozhodnutí Soudního dvora ze dne 24. června 2009 vyplývá, že rozsudek Soudu ze dne 6. května 2009 je třeba přezkoumat nikoliv z pohledu práva hmotného, ale z pohledu nesprávného použití procesních pravidel, konkrétně čl. 13 odst. 1 přílohy statutu Soudního dvora, který Soudu, pokud rozhoduje o kasačním opravném prostředku, ukládá v případě, že kasační opravný prostředek je opodstatněný, vrátit věc Soudu pro veřejnou službu, jedná-li se o věc, ve které soudní řízení nedovoluje rozhodnout⁹.

16. Domnívám se, že pojem „věc, ve které soudní řízení dovoluje rozhodnout“, musí být vykládán ve světle soudního systému Společenství a na základě rolí příslušejících soudu rozhodujícímu v prvním stupni a soudu druhého stupně rozhodujícímu v řízení o kasačním opravném prostředku.

17. V projednávaném případě příslušela věcná pravomoc rozhodnout spor mezi M a EMEA Soudu pro veřejnou službu. Tato pravomoc vznikla podáním žaloby a její obsah tvořila povinnost nejprve posoudit přípustnost žaloby a poté, byla-li by považována za přípustnou, její opodstatněnost na základě skutkového a právního základu určeného v souladu se zásadou kontradiktornosti.

18. Není třeba připomínat, že rozhodnutí soudu ve věci samé, přijaté bez zjištění skutkového stavu, je nepředstavitelné. V projednávaném případě byl Soud pro veřejnou službu jediným soudem věcně příslušným pro skutková zjištění.

19. Soud pro veřejnou službu totiž ve svém usnesení ze dne 19. října 2007 konstatoval pouze nepřipustnost žaloby, aniž by se zabýval věcí samou. Taková možnost vyplývá z článku 114 jednacího řádu Soudu¹⁰, sledujícího zájem hospodárnosti řízení před soudem. Z toho plyne, že skutkový a právní základ pro případné rozhodnutí ve věci samé nebyl Soudem pro veřejnou službu vytvořen.

20. Soud vstoupil do sporu mezi M a EMEA na základě kasačního opravného prostředku, který se podle čl. 11 odst. 1 přílohy statutu Soudního dvora musí omezovat na právní otázky a může se tedy zakládat na důvodech vycházejících z nepřipustnosti Soudu pro veřejnou službu, nedostatků řízení před tímto soudem, které poškozují zájmy dotčeného účastníka, jakož i porušení práva Společenství Soudem pro veřejnou službu.

9 — Tatáž povinnost vyplývá pro Soudní dvůr rozhodující o kasačním opravném prostředku z článku 61 statutu Soudního dvora, jakkoliv je jeho znění mírně odlišné.

10 — Článek 114 jednacího řádu Soudu byl v rozhodné době použitelný *mutatis mutandis* na Soud pro veřejnou službu na základě čl. 3 odst. 4 rozhodnutí Rady 2004/752/ES, Euratom ze dne 2. listopadu 2004 o zřízení Soudu pro veřejnou službu Evropské unie.

21. Z takové definice kasačního opravného prostředku plyne, že soud rozhodující o kasačním opravném prostředku je vázán skutkovým základem zjištěným soudem rozhodujícím v prvním stupni, to znamená Soudem pro veřejnou službu.

22. Vzhledem k tomu, že Soud pro veřejnou službu usnesením rozhodl o odmítnutí žaloby jako nepřijatelné, mohla být jediným předmětem řízení o kasačním opravném prostředku dle mého názoru odpověď na otázku, zda byla žaloba přípustná, či nikoliv. Jelikož Soud pro veřejnou službu neučinil skutková zjištění a v důsledku toho neurčil skutkový základ, nemohl Soud rozhodnout o meritů sporu.

23. Domnívám se, že obecně je možné dojít k závěru, že pokud Soud pro veřejnou službu usnesením rozhodl o odmítnutí žaloby jako nepřijatelné, aniž by se zabýval věcí samou, řízení před Soudem rozhodujícím o kasačním opravném prostředku nedovoluje věc rozhodnout.

24. Podle mého mínění ukazuje takové jednání Soudu, k jakému došlo v projednávaném případě, na selhání fungování soudního systému Společenství.

25. Podstata uvedeného selhání totiž spočívá v záměně věcně příslušných soudů. Soud rozhodující jako soud druhého stupně na sebe převzal v jejích podstatných rysech věcnou příslušnost Soudu pro veřejnou službu, zejména co se týče určení skutkového základu, nezbytného pro rozhodnutí ve věci samé.

26. V důsledku toho se Soud *de facto* stal soudem rozhodujícím v prvním stupni. V rámci řízení o kasačním opravném prostředku, které je omezeno na právní otázky, nemohla být naplněna procesní zásada kontradiktornosti, která je typická pouze pro řízení před soudem rozhodujícím v prvním stupni. V rámci řízení o kasačním opravném prostředku je možné pouze posuzovat otázku, zda byla v rámci řízení před soudem rozhodujícím v prvním stupni porušena zásada kontradiktornosti, či nikoliv.

27. Z toho plyne, že postupem, k jakému došlo v projednávaném případě, Soud porušil zásadu příslušného soudu, podle které nikdo nemůže být odejmut soudu příslušnému podle zákona¹¹. Pro potřeby určení skutkového základu a jeho podřazení určitému právnímu pravidlu má postavení takového

11 – V projednávaném případě mají Smlouva o ES a statut Soudního dvora postavení zákona.

soudu Soud pro veřejnou službu. Tento závěr je úzce spjat s otázkou složení soudu, která je dle judikatury Soudního dvora samotným základem práva na spravedlivý proces¹².

K narušení jednoty nebo souladu práva Společenství rozsudkem Soudu ze dne 6. května 2009

28. Krom toho, v důsledku rozsudku Soudu rozhodujícího v řízení o kasačním opravném prostředku ve věci samé ztratil účastník řízení, který byl ve sporu neúspěšný, možnost využít právo na soudní ochranu podáním kasačního opravného prostředku¹³. V tomto ohledu je třeba připomenout, že podle ustálené judikatury Soudního dvora¹⁴ představuje zásada účinné soudní ochrany obecnou zásadu práva Společenství, která vyplývá z ústavních tradic společných členským státům a která byla zakotvena v článcích 6 a 13 EÚLP, přičemž tato zásada byla ostatně znovu stvrzena v článku 47 Listiny základních práv Evropské unie vyhlášené dne 7. prosince 2000 v Nice¹⁵.

29. Na závěr je třeba konstatovat, že v důsledku nesprávného výkladu čl. 13 odst. 1 přílohy statutu Soudního dvora je rozsudek Soudu ze dne 6. května 2009 stížen vadou.

30. Dle mého názoru překračují důsledky nesprávného výkladu čl. 13 odst. 1 přílohy statutu Soudního dvora rámec sporu mezi M a EMEA a rozsudek Soudu ze dne 6. května 2009 přijatý na základě tohoto nesprávného výkladu tedy narušuje jednotu a soulad práva Společenství.

31. Jak jsem uvedl již v bodě 6, nesprávné rozhodnutí by mohlo představovat narušení jednoty nebo souladu práva Společenství pouze tehdy, pokud by bylo v rozporu s některou z obecných zásad práva Společenství. Domnívám se, že v projednávaném případě je tato podmínka splněna.

12 — Viz v tomto smyslu rozsudek ze dne 19. února 2009, Gorostiaga Atxalandabaso v. Parlament (C-308/07 P, Sb. rozh. s. I-1059, bod 42).

13 — Pod podmínkou, že procesní právo výslovně takový kasační opravný prostředek připouští.

14 — Viz v tomto smyslu rozsudek ze dne 16. července 2009, Mono Car Styling (C-12/08, Sb. rozh. s. I-6653, bod 47 a citovaná judikatura).

15 — Úř. věst. C 364, s. 1.

32. Podle mého názoru vyvolal nesprávný výklad čl. 13 odst. 1 přílohy statutu Soudního

dvora porušení práva být vyslechnut před Soudem pro veřejnou službu, který byl v projednávaném případě v souladu se zásadou kontradiktornosti jediným soudem věcně příslušným pro skutková zjištění pro účely rozhodnutí o meritu sporu. Právo na spravedlivý proces, které je podle judikatury Soudního dvora¹⁶ základním právem, které Evropská unie ctí jakožto obecnou zásadu podle čl. 6 odst. 2 EU, bylo rovněž porušeno, neboť právo být vyslechnut představuje jednu z jeho součástí.

33. Krom toho, jak jsem uvedl již v bodě 27, Soud svým rozsudkem ve věci samé rovněž porušil zásadu příslušného soudu a právo na soudní ochranu podáním kasačního opravného prostředku, které jsou rovněž vyjádřením práva na spravedlivý proces.

34. Ve světle předchozí analýzy je třeba dojít k závěru, že rozsudek Soudu ze dne 6. května 2009 narušuje jednotu a soulad práva Společenství.

K rozsahu zrušení rozsudku Soudu ze dne 6. května 2009

35. Přestože jsem si vědom rozsahu přezkumu rozsudku Soudu ze dne 6. května 2009, který byl určen rozhodnutím Soudního dvora ze dne 24. června 2009, je nutno konstatovat, že výsledek přezkumu uvedeného rozsudku svědčí o tom, že v řízení před Soudem, které mu předcházelo, bylo porušeno několik aspektů práva na spravedlivý proces. Důsledky porušení tohoto základního práva postihují celý rozsudek Soudu ze dne 6. května 2009¹⁷. Z tohoto důvodu navrhuji, aby Soudní dvůr zrušil uvedený rozsudek v celém rozsahu a vrátil ho Soudu.

36. Nedomnívám se, že by bylo možné určit účinky rozhodnutí Soudu, které by měly být pro účastníky sporu zachovány ve smyslu čl. 62b prvního pododstavce statutu Soudního dvora. Stejně tak, vzhledem k tomu, že byl skutkový základ určen v rozporu s právem na spravedlivý proces, nemůže Soudní dvůr s konečnou platností spor rozhodnout ve smyslu čl. 62b prvního pododstavce statutu Soudního dvora.

¹⁶ — Viz v tomto smyslu rozsudek Gorostiaga Atxalandabaso v. Parlament (uvedený v poznámce pod čarou 12, bod 41 a citovaná judikatura).

¹⁷ — Tento závěr se jistě vztahuje i na bod výroku týkající se nákladů řízení.

Závěry

37. S ohledem na výše uvedené skutečnosti navrhuji, aby Soudní dvůr rozhodl následovně:

- „1) Rozsudek Soudu prvního stupně Evropských společenství (kasačního senátu) ze dne 6. května 2009, M v. EMEA (T-12/08 P), narušuje jednotu a soulad práva Společenství tím, že uvedený Soud, jakožto soud rozhodující o kasačním opravném prostředku, vyložil pojem ‚věc, ve které soudní řízení dovoluje rozhodnout‘ ve smyslu článku 61 statutu Soudního dvora a čl. 13 odst. 1 přílohy uvedeného statutu tak, že mu to umožnilo rozhodnout, že věc sám projedná a rozhodne ve věci samé bez ohledu na skutečnost, že kasační opravný prostředek, který mu byl předložen, se týkal přezkumu toho, jak bylo v řízení v prvním stupni zacházeno s námitkou nepřípustnosti.
- 2) Rozsudek Soudu prvního stupně Evropských společenství ze dne 6. května 2009, M v. EMEA (T-12/08 P), se zrušuje.
- 3) Věc se vrací Soudu prvního stupně Evropských společenství.“